

E

E (písmeno) - piate písmeno *latinskej abecedy*; vzniklo z gréckeho písmena *epsilon* Ε ε

<https://en.wikipedia.org/wiki/D>

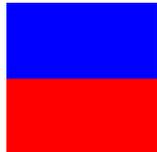
<https://cs.wikipedia.org/wiki/E>

https://www.google.sk/search?q=initials+P&espv=2&biw=1845&bih=995&tbn=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjM8_36xM_OAhUBIROKHfGODfYQsAQIGQ (iniciály)

Písmeno E

Morse

Námorná vlajka

Semafor

Braille

Prsty

Iniciála E s motívom tanca smrti (drevoryt, A.F. Butsch: Die Bücher-Ornamentik Der Renaissance, Vol I., 1878)

-e – jap. – „obraz“; pozri *koso-e*, *hašira-e*, *kakemono-e*, *maki-e*, *sumizuri-e*, *jamato-e*, *nišiki-e*, *sumi-e*, *ukijo-e*, *uruši-e*, *emako/emakimono*; *japonské umenie*

Ea - *asýrske* morské božstvo, personifikácia *mora*; *mezopotámsky* boh múdrosti a podzemných vôd; zobrazovaný ako fúzatý muž v odevu z rybacej kože, s košíkom v ruke; niekedy nesprávne stotožňovaný s *Dakonom*; *summerský* boh múdrosti *Enki*; jeho synom bol *Marduk*; pozri *bohovia vodní*, *morskí*, *riečni*, *dažd'a*, *rosy*; *spravodlivosť*, *múdrost'*

[http://it.wikipedia.org/wiki/Ea_\(mitologia\)](http://it.wikipedia.org/wiki/Ea_(mitologia))

E.A. - skratka *épreuve d'artiste*

Eakins Thomas - (†1916); americký realistický maliar, fotograf, sochár a výtvarný pedagóg; je široko uznávaný ako jeden z najvýznamnejších umelcov v histórii amerického umenia

https://en.wikipedia.org/wiki/Thomas_Eakins

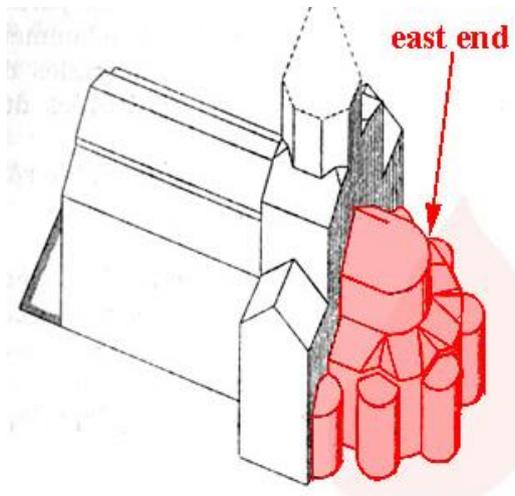
T. Eakins: Šachisti (1876)

early english style - raná anglická *gotika* v čase vlády Henricha III. a Eduarda II. (1199-1307); *katedrály* typu rezidencie so štyrmi vchodmi/gates, pripomínajúcimi brány do hradu; bohatá sochárska a maliarska výzdoba; na okraji stavby malé *kapituly*; *portály* na vysokom soklu bez figurálnej výzdoby; priečelie s hustým radom *arkád* a obrovskými, vysokými *nikami* alebo skupinou piatich okien; neskoršie *fasáda* prelomená oknom na šírku strednej *lode*; menej účelný *oporný systém*, čo spôsobilo neskoršie zrúcanie veží nad krížením lodí (pozri *viazaný systém*); západné veže (porovnaj *westwerk*) zriedka súčasťou fasády, stoja stranou od nej alebo dokonca za ňou; centrom stavby veža nad krížením; pozri *pilier príložkový*, *hlavica tanierová*, *zväzkový stĺp*, *oblúk lancetový*; *architektúra anglická*, *gotika anglická*

Dudák: štýl ranej anglickej gotiky (1170-1270); predchádzal mu *transitional style* (neskororománsky prechodný štýl); jeho prvým vyhraným prejavom bola stavba chóru cantenburskej katedrály (prvé súčasné použitie *klenby rebrovej* a *oblúka lomeného* v Anglicku); pre tento štýl sú typické veľké *emporové baziliky* (pozri *chrámové typy*), často dostavané a prestavané z normanských kostolov románskeho obdobia (pozri *anglo-normanská architektonická škola*); chór mal takmer vždy priamy záver s ochodzou (pozri *retrochór*; *chórový záver priamy*), ku ktorému bola dodatočne pripojená *mariánska kaplnka* (v Anglicku nazývaná *Lady Chapel*); chór je zvyčajne rovnako dlhý ako hlavná loď a je od lode oddelený *lettnerom*; charakteristické sú hrotité *lancetové oblúky*, malé okná bez strednej priečrady, *zväzkové piliere*; vždy boli zdôraznené horizontály (oproti francúzskym katedrálam), nad *krížením* niekedy stavaná štvorboká veža (katedrála v Salisbury); najvýznamnejšou stavbou bola katedrála do Wallese a Lincolne; po roku 1270 *early english style* vystriedaný *decorated stylom*

earth art - sochárska tvorba v „neprenosnom“ štýle: „*krajina – skulptúra*“, 2.pol.20.storočia; porovnaj *landart* („*zem-umenie*“); pozri *J. Želibská*

East End - koniec kostola, kde je hlavný oltár umiestnený a kde prebieha hlavná časť bohoslužby; všeobecne platí, že stredoveké kostoly boli orientované smerom na východ, avšak topografia pozemku alebo iné faktory mohli cirkvi brániť absolútnej orientácii stavby východ-západ; termín East End sa všeobecne používa na opis oblasti, kde je hlavný oltár umiestnený v stredovekom kostole, a to aj v tých prípadoch, keď nie je orientované presne smerom na východ; niektoré budovy, najmä Stará bazilika svätého Petra v Ríme, boli orientované na západ

Eaton Charles Warren - (†1937); americký umelec najlepšie známy pre jeho tonalistické krajiny; získal prezývku „borovicový maliar“ pre svoje početné zobrazeniami bielych *borovic*

https://en.wikipedia.org/wiki/Charles_Warren_Eaton

<https://www.google.sk/search?q=Charles+Warren+Eaton&espv=2&biw=1844&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0CB4QsARqFQoTCPa4ubyR-ccCFcLHFAodu9MBqQ>

Ch. W. Eaton: Holandský mesiac v úplnku (19.st.)

ebans - *bois noir/bua nuár*

eben - vzácné tvrdé, ťažké *drevo* čiernej farby, jemnej štruktúry z tropických stromov ebenovníku; známe sú však aj ebenovníky s drevom bielym, červeným, zeleným a ď.; používa sa v *rezbárstve*, *intarziách*, výrobe *nábytku* ap.; vhodný pre menšie *skulptúry*; pozri *bois noir*; *Zeus Olympský*

eben bastardový - žltohnedý eben z Prednej Indie, Mauríciu, Filipín

ebenista - rezbár do ebenového dreva; pozri *nábytok*, *intarzia*, *A. Ch. Boulle*

A. Ch. Boulle: Kabinet (eben s mosadznou inkrustáciou, 18.st.)

A. Ch. Boulle: Komoda „Mazarin“ (eben s inkrustáciou a pozlátením, 18.st.)

T. Yepes: Zátišie s ebenovou písacím stolom a kvetmi (1654)

Eberle Abastenia St Leger - (†1942); americký sochár; zo začiatku tvoril v štýle *secesie*, potom *ashcan school*, *New Sculpture* a *realizmu*

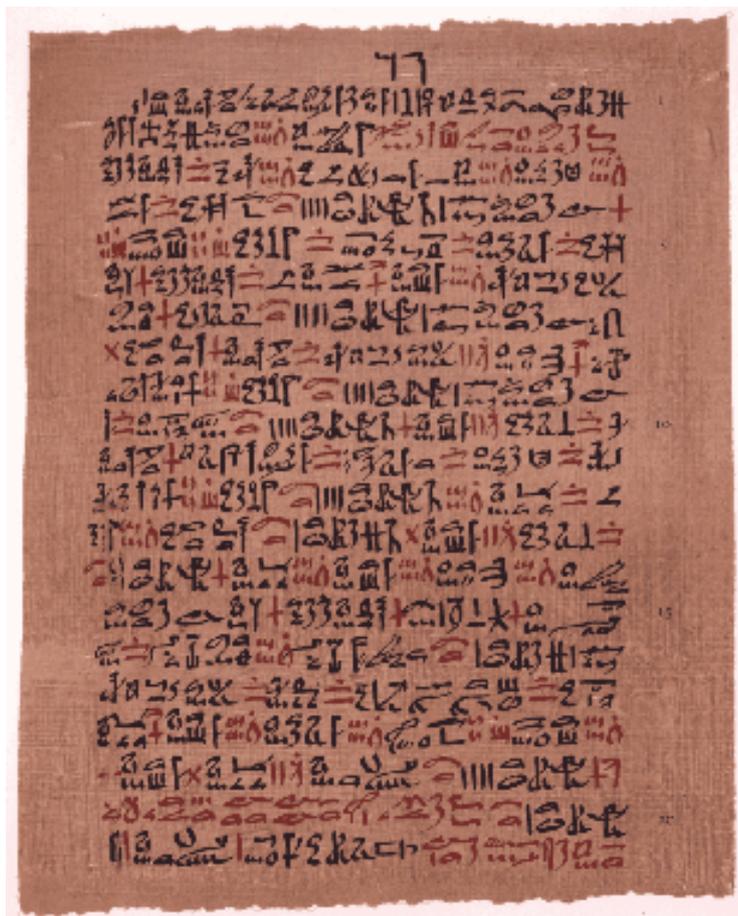
http://en.wikipedia.org/wiki/Abastenia_St._Leger_Eberle

A. St. L. Eberle: Pasák a prostitútka

Ebersov papyrus - *papyrus* zo 16.st.pr.Kr.; obsahuje rozpravu o chorobách, liečení a receptoch; získaný egyptológom G. M. Ebersom; pozri *Papyrus Rhindov*; *lekári a lekárnici*

http://de.wikipedia.org/wiki/Altes_%C3%84gypten

Ebersov papyrus (1600pr.Kr.)

Ebózew - Abydos

Ebstorfská mapa sveta - Mapa sveta Ebstorfská

ebur - slonovina

Ecce Agnus Dei - lat. – „Hľa, baránok Boží“;

1. slávnostné zvolanie počas omše v rímskokatolíckej cirkvi, počas eucharistie v anglikánskej a luteránskej cirkvi na rímskeho obradu a tiež v eucharistii v anglikánskej a luteránskej cirkvi a počas obradu v pravoslávnej cirkvi a počas obradu v pravoslávnej cirkvi; zvolanie je spievané alebo recitované; odvoláva sa na verš Jánovho evanjelia: „Hľa, Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta“ (1,29):

Agnus Dei, qui tollis Pecce mundi, Miserere Nobis.

Agnus Dei, qui tollis Pecce mundi, Miserere Nobis.

Agnus Dei, qui tollis Pecce mundi, dona nobis Pacem .

čo znamená:

Baránok Boží, ty, kto odnášať hriechy sveta, zmiluj sa nad nami.

Baránok Boží, ty, kto odnášať hriechy sveta, zmiluj sa nad nami.

Baránok Boží, ty, kto odnášať hriechy sveta, daj nám mier.

2. *banderole/hovoriaca páska*, ktorú máva pri sebe *Ján Krstiteľ*

3. tiež názov pre námet s Jánom Krstiteľom a Ježišom blížiacim sa popri toku *Jordánu*; pozri *baránok Boží*

http://lt.wikipedia.org/wiki/Vaizdas:Dieric_Bouts-Ecce_Agnus_Dei.jpg

[http://en.wikipedia.org/wiki/Agnus_Dei_\(liturgy\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Agnus_Dei_(liturgy))

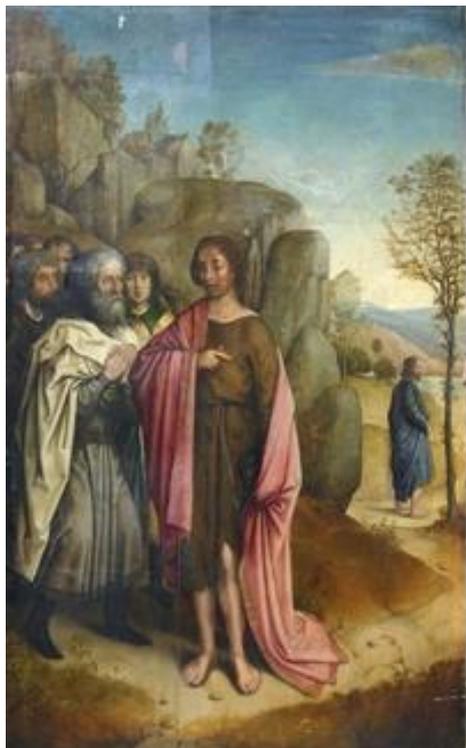
Ján káže zástupom (Baptisterium di San Giovanni, Florencia, 1240-1310)

G. di Paolo: Hľa, Baránok Boží (1455-60)

D. Bouts: Ecce Agnus Dei (1463)

J. de Flanders: Hľa, Baránok Boží (16.st.)

D. Bouts: Ecce Agnus Dei (ľavé krídlo triptychu Perla Brabantu, 1470)

M. Ximénez: Sv. Ján Krstiteľ (stredný panel triptychu, 1494)

Guercino: Ján Krstiteľ (17.st.)

A. Vaccaro: Sv. Ján Krstiteľ (1635-1640)

H. Wierix: Ecce agnus Dei (rytina, 16.-17.st.)

Ecce homo - (Ján 19,4-6); lat. – „Hľa, človek“; tiež *Kristus ukazovaný ľudu*

-prvé *Pilátove* slová pred miestodržiteľským palácom, ktoré adresoval židom krátko potom, čo dal Krista zbičovať (pozri *Bičovanie Krista*) a čo si z neho rímski vojaci robili posmech (*Korunovanie trnám, Posmievanie Krista*); „vezmite si Ho vy a ukrižujte Ho, lebo ja na ňom nenachádzam viny“ (19,6); Ježiš vyšiel von s *trňovou korunou na hlave a v purpurovom plášti*; tento námet sa v kresťanskom umení objavuje iba zriedkavo pred *renesanciou*; až od tých čas bol veľa razy zobrazovaný všetkými európskymi maliarskymi *školami*; je zobrazovaný dvoma rôznymi spôsobmi; buď ako *devocionálne* zobrazenie s korunovanou hlavou alebo poprsím Krista samotného, alebo ako *naratívne* zobrazenie, ktoré zahŕňa veľa postáv celej drámy umiestnenej na mestské priestranstvo alebo na balkón Pilátovej vládnej budovy (pretorium); Kristus je zobrazovaný s odznakmi kráľovskej dôstojnosti, ktorými ho predtým obdarili posmievať sa

vojaci: trňovou korunou a *purpurovým* alebo *nachovým* plášťom, niekedy drží tiež žezlo z *trstiny*; jeho zápästia, často prekrížené, má spútané povrazom alebo reťazou a okolo krku máva povraz zaviazaný na uzol; na jeho tele niekedy vidieť stopy bo bičovaní; jeho výraz, ktorý bol v tomto kontextu pre umelca vždy náročnou úlohou, je zvyčajne plný zľutovania voči nepriateľstvu, ktoré ho obklopuje; v ranorenesančnom maliarstve (*trecento*) niekedy plače; v *naratívnej* verzii tohto námetu je Kristus niekedy sprevádzaný strážami; Pilát stojaci pod balkónom, sprevádza svoje slová posunkom zameraným na Krista; dav ľudu pod balkónom máva päťami, keď žiada Kristove ukrižovanie; porovnaj obrazový typ mŕtveho Krista (*Trpitel'/ Bolesný Kristus*)

Baleka: 1. *Pilátove* slová k *Židom* o zbičovanom *Kristovi*, s *trňovou korunou* na hlave; výrokom chcel obmäkčiť prizerajúci dav, odpoveďou mu bolo volanie po *ukrižovaní*; pozri *farizeji, sanhedrin*

2.obrazový typ trpiaceho *Krista*, zobrazovaný už od 11.st.; bol obľúbený ľudovými vrstvami sociálne nepokojnom neskorom *stredoveku*; Kristus zobrazovaný s *trňovou korunou* a *purpurovom* plášťom; od 15.st. nahý iba s *bedrovým rúškom*, v sputnaných rukách drží trstinu (symbol *žezla*, vlády a moci), snaha postihnúť individuálne rysy a vnútorný stav; v 15.-16.st. výjav nadobúda *žánrovosť* (rozširovaný zásluhou *knihtlače*), vedľa kompozície dvoch postáv Krista a Piláta vzniká obrazový typ so samotným stojacim alebo sediacim Kristom, blízky typu *Trpitel'/Bolesný Kristus*; obrazový typ *ecce homo* v 16.st. splýval s ďalšími *ikonografickými* typom: *Imago Pietatis, Trpitel'*; postupom času obrazový typ *Ecce homo* zovšeobecnel a stal sa motívom ľudského utrpenia vôbec a bol dobovo aktualizovaný (Rembrandt, Daumier, F.W.Seiwert, O.Dix); obrazovému typu *Ecce homo* predchádzalo *Korunovanie trním* a nadväzovali naň motívy príbehov *Ježišovho* života s alegorickou povahou; pozri *christológia, pašiový stĺp, trstina*; porovnaj *homo bulla, Vysmievanie sa Kristovi*

Chodura: 1.v českom a slovenskom umení bežne používaný termín aj pre ikonografický typ umučeneného Krista v *bedrovom rúšku*, s *trňovou korunou* na hlave; *Bolesný Kristus, Muž bolesti/vir dolorum* v gotickej plastike alebo maľbe

2.od *renesancie* zobrazenie zbičovaného Krista v *purpurovom* alebo *nachovom* plášti, s *trňovou korunou* na hlave, prípadne so žezlom z *trstiny* v ruke; niekedy máva okolo krku povraz alebo reťazou spútané zápästia; *devocionálne* zobrazenie sa môže obmedziť iba na korunovanú hlavu alebo poprsie (*Imago pietatis*)

Keller: z Pilátovho súdneho domu, kde sa odohrala scéna *Ecce homo*, pretrvala dodnes „kamenná dlažba“; prežila aj zbúranie *Jeruzalemu* roku 70 po Kr. v čase prvého židovského povstania; tu na nádvorí hradu Antonia, ktorý dal kráľ *Herodes Veľký* postaviť pre jedného svojho priateľa a po ňom ho pomenoval, si neskoršie rímska posádka zriadila bydlisko; hrad zbúrali a na jeho rumoch neskoršie aj stavali; a práve tam, kde bolo nádvorie, podarilo sa istému pátrovi Vincentovi objaviť veľkú dlažbu v rozsahu 2500 m²; bola stavaná na rímsky spôsob, typický pre Ježišovu dobu; práve tu stál Ježiš pred Pilátom, kým vonku zúrila luza; na tejto dlažbe sa aj uskutočnilo *bičovanie* (*Ján* 19,1), ktoré vždy predchádzalo *ukrižovaniu*, ako dva razy výslovne poznamenáva *Josephus Flavius*; až potom ho čakala cesta jeruzalemskými ulicami (dnešná *Via dolorosa*)

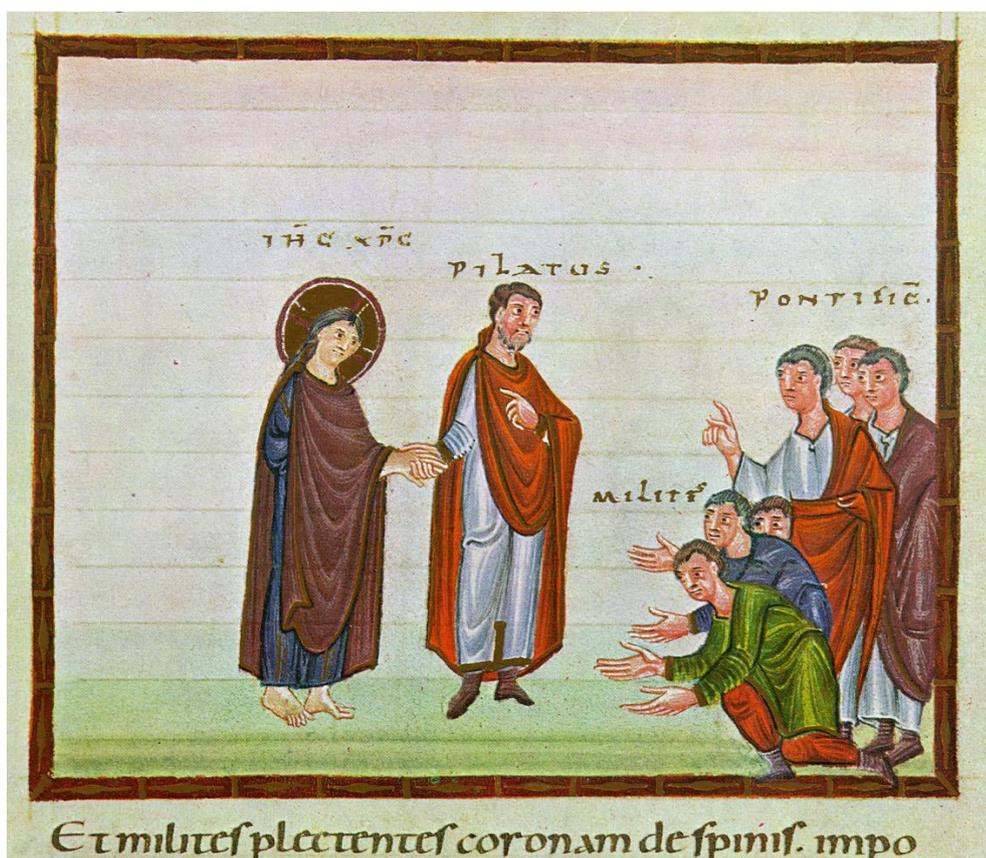
http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:GMB.C_195

http://it.wikipedia.org/wiki/Ponzio_Pilato

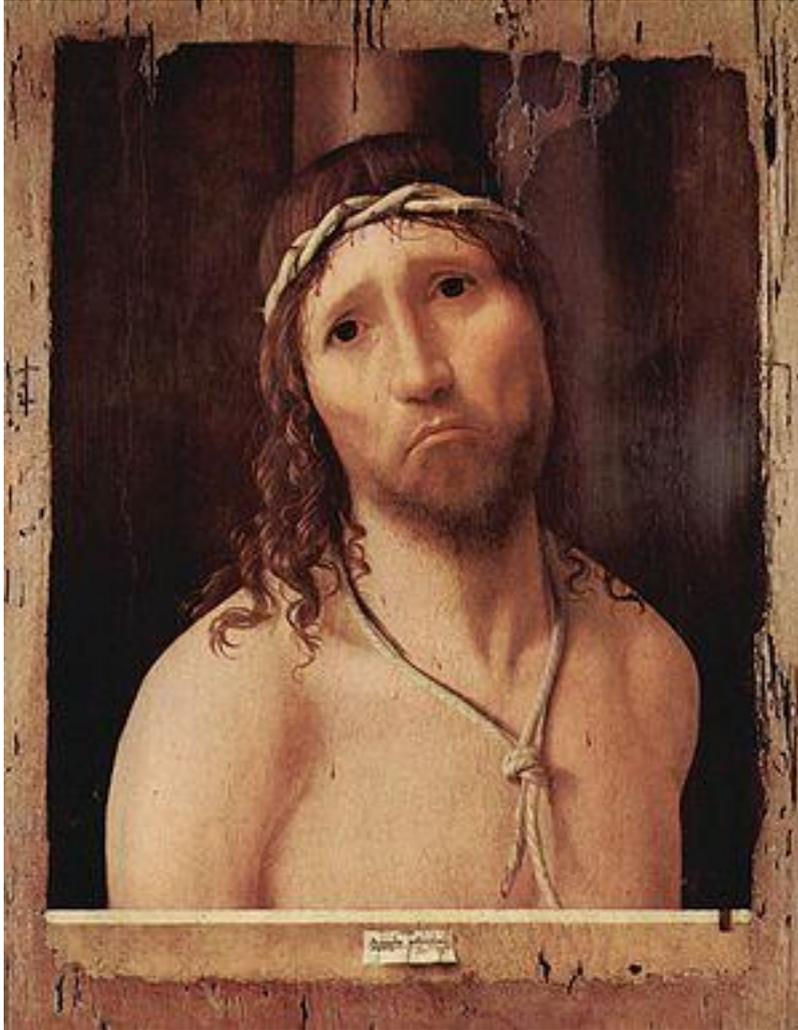
<https://www.pinterest.com/pin/264093965621092302/>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Jesus>

http://translate.google.sk/translate?hl=sk&sl=iw&u=http://he.wikipedia.org/wiki/%25D7%259B%25D7%25A0%25D7%25A1%25D7%2599%25D7%2599%25D7%25AA_%25D7%25A1%25D7%25A0%25D7%2598%25D7%2594_%25D7%2590%25D7%25A0%25D7%2594&prev=/search%3Fq%3D%25D7%2591%25D7%2599%25D7%25AA-%25D7%2597%25D7%25A1%25D7%2593%25D7%2590%26hl%3Dsk%26rlz%3DIC1TEUA_e_nSK466SK466&sa=X&ei=ySivUb7EOsnEtAanrICwDg&ved=0CEAQ7gEwAQ

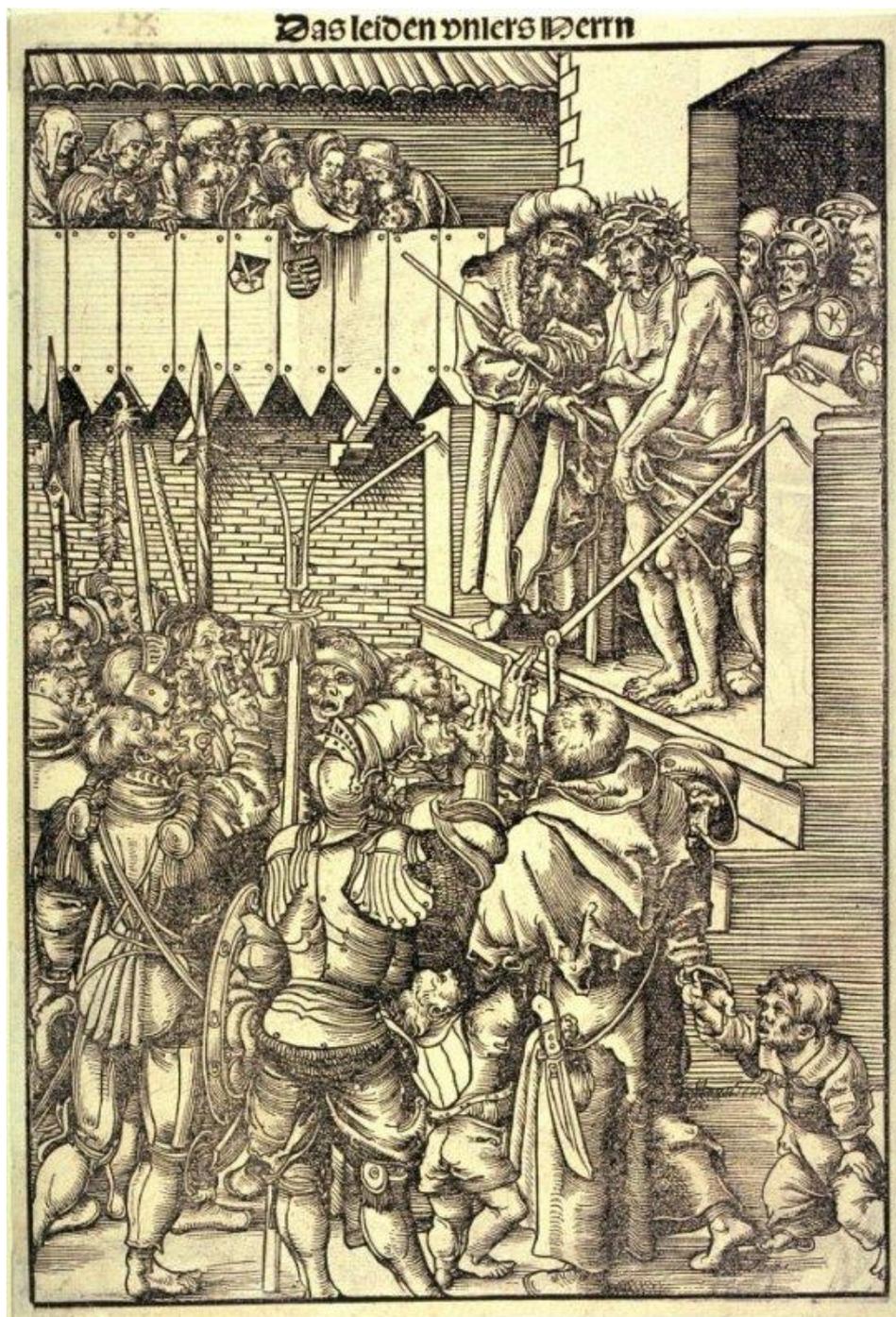
Ecce homo (Codex Egbert, 980-993)

A. da Messina: Ecce homo (1475)

Majster banderol: Ecce homo (1455-1468)
U. Graf: Ecce homo (drevorez, 1520)

L. Cranach st.: Ecce homo (15.st.)

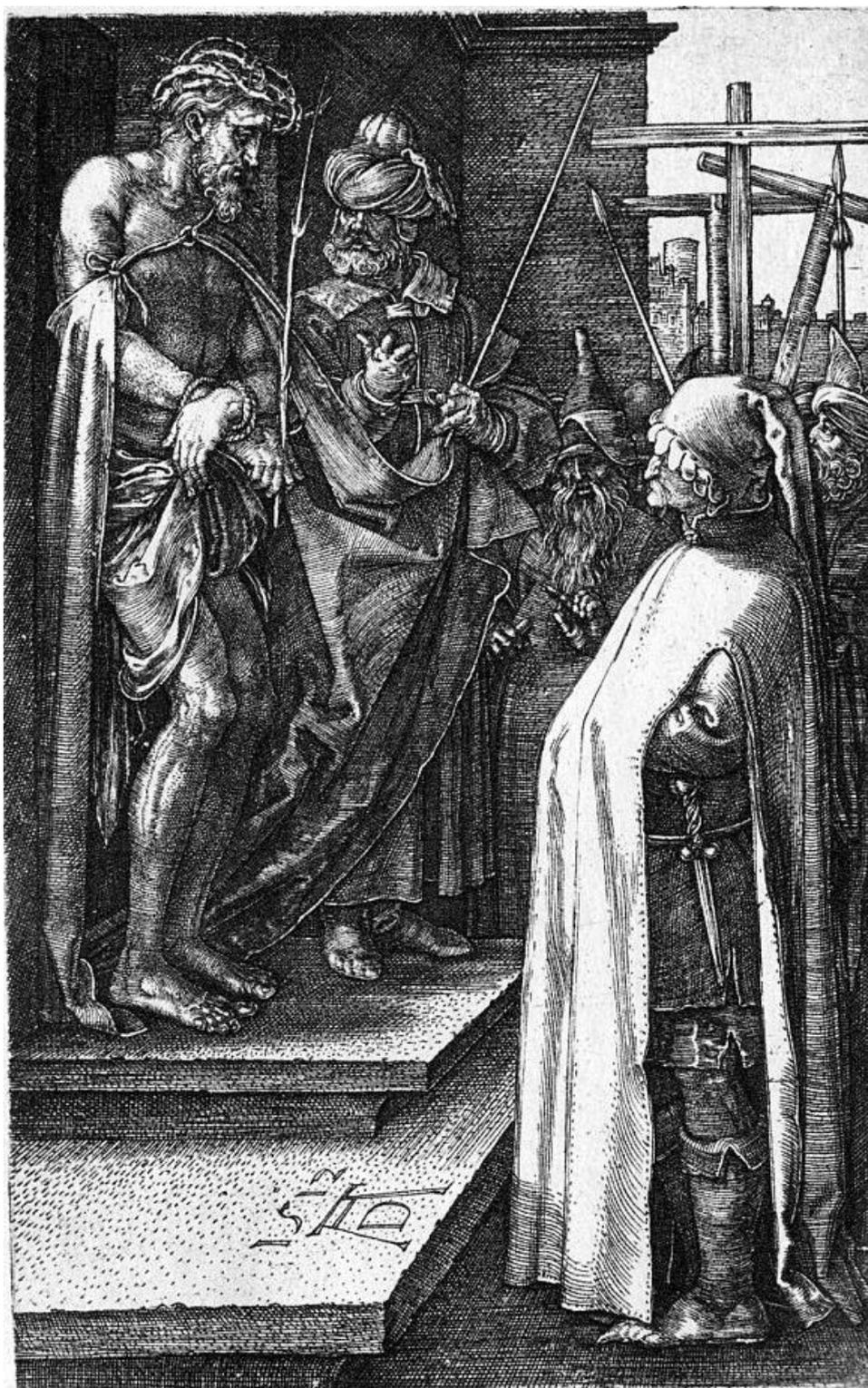
H. S. Beham: Ecce homo (drevoryt, 16.st.)

A. Dürer: Kristus ukazovaný ľudu (19.grafický list Malých paší, 1509)

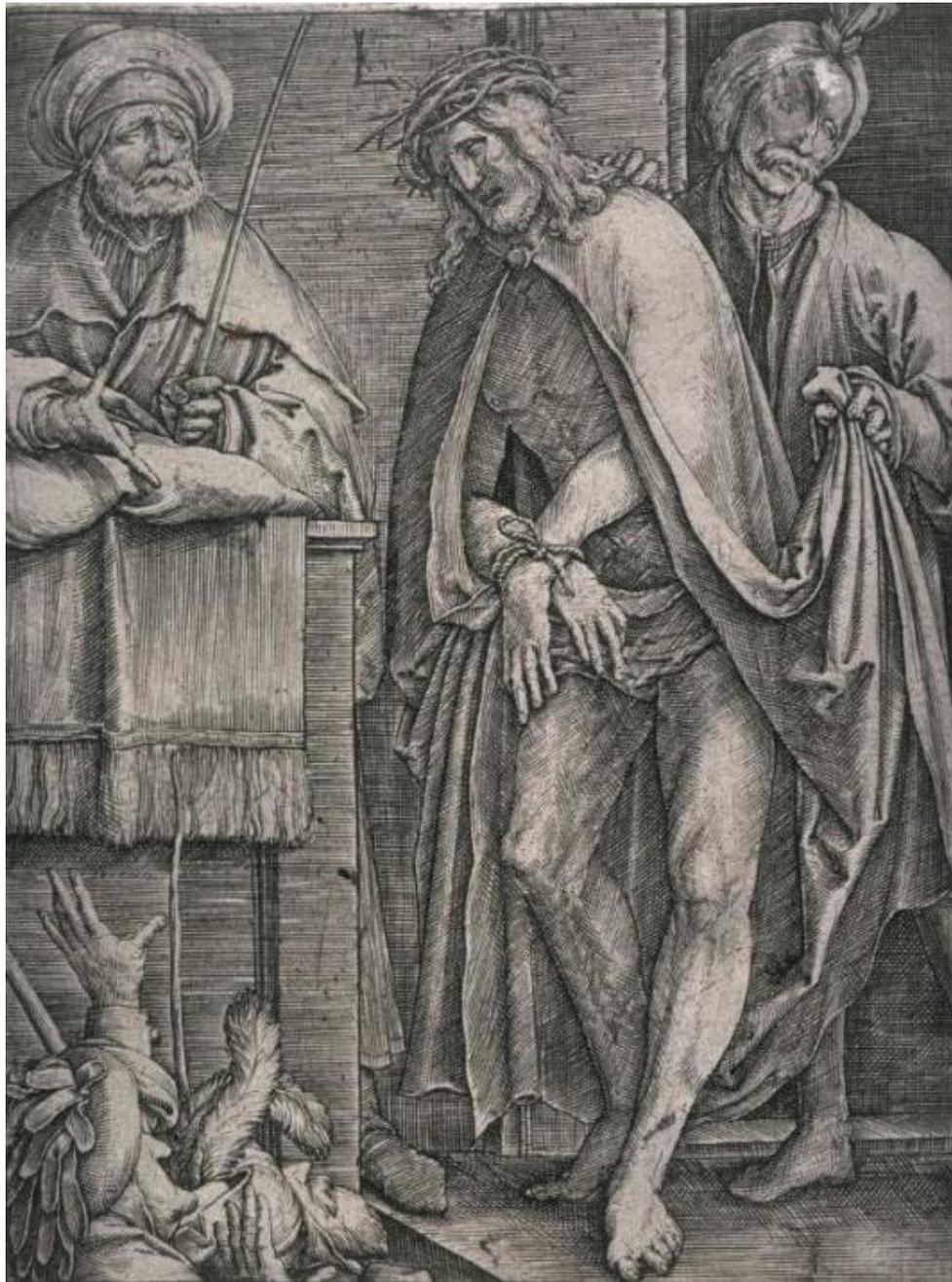
A. Dürer: Ecce homo (5.doska z cyklu Veľké pašie, 1510)

A. Dürer: Ecce homo (Medirytinové pašie, č.8, 1512)

H. Goltzius: Ecce homo (rytina z cyklu Pašie, 1597)

L. van Leyden: Kristus ukazovaný ľudu (rytina, 16.s.)

L. van Leyden: Kristus ukazovaný ľudu (rytina, 1521)

A. Renouatur actio contra IESVM: defendit IESVM Pilatus.
B. Pilatus, reiectis Iudæis, interrogat attentus IESVM de regno.
C. Respondet IESVS Pilato per benigne.
B. Respondet arroganter Pilatus.
C. Respondet rursùm IESVS de regno &c.
D. Exit cum IESV Pilatus; capit consilium de Barabba, vt dimittat IESVM, refert de ea re ad Iudæos.

E. Furiosè petunt Barabbam sibi dimitti.
D. Quærit, quid igitur fiet de IESV?
E. Exclamant, Crucifigatur.
D. Capit consilium Pilatus de flagellando IESV, vt definant insectari ad mortem.
F. Representatur in circulo hora tertia; qua, ira, lingua, & obstinata pertinacia Iudæorum crucifixus est IESVS.
G. Audit clamores afflictæ Mater cum suis; crescit omnium afflictio.

H. Wierix: Potom, čo bol privedený k Pilátovi. Ecce homo (16.-17.st.)

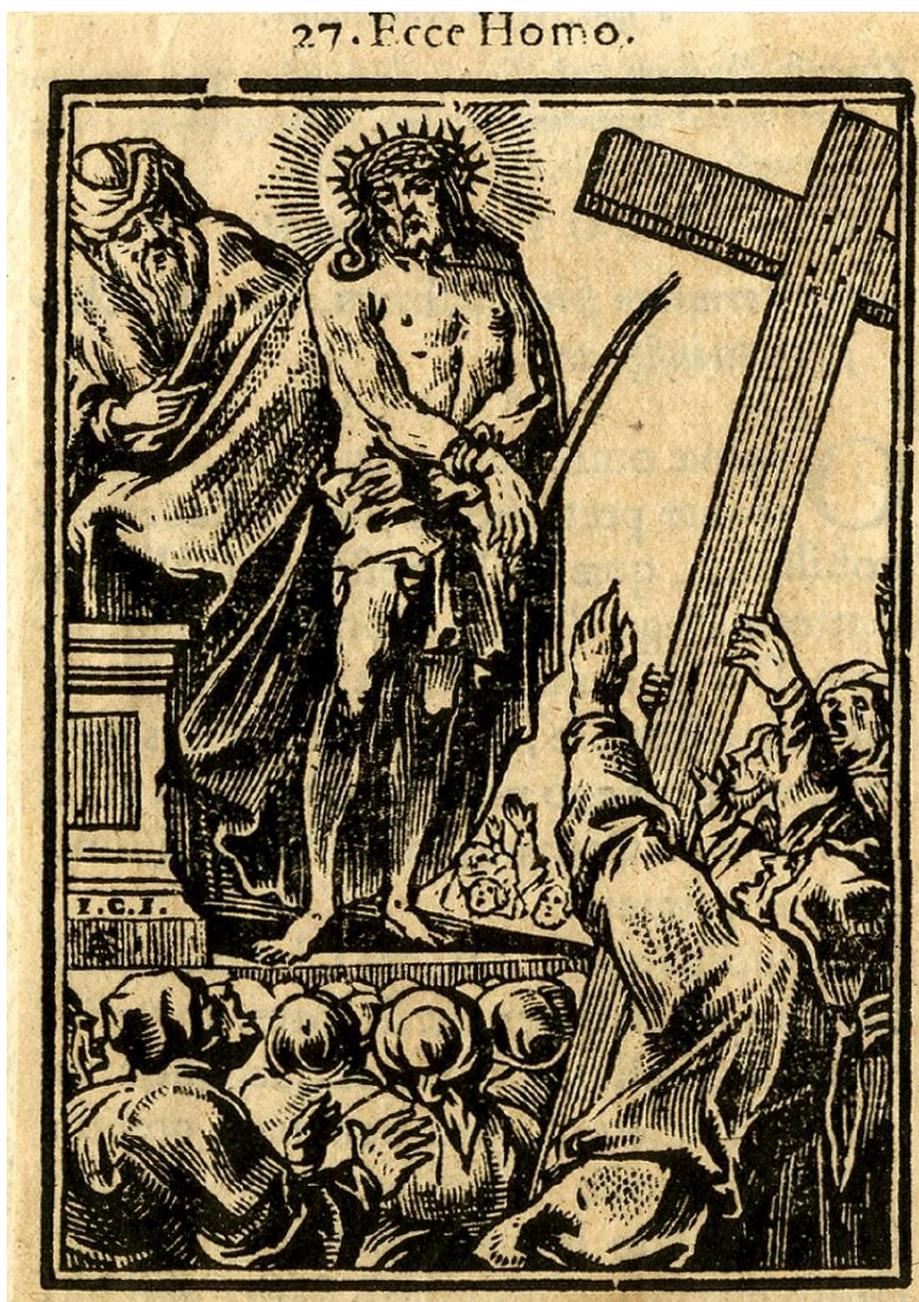
H. Wierix: Ježiš vysmievaný dvoma mužmi. Ecce homo (16.-17.st.)

P. Farinati: Ecce homo (čierna krieda a lavírovanie hnedou farbou a zvýraznenie bielobou, 16.-17.st.)

L. van Leyden: Kristus ukazovaný ľudu (rytina, 16.st.)

J. Ch. Jegher podľa A. Sallaerta: Ecce homo (drevoryt, ilustrácia ku knihe Judocus Andries: „Perpetua Crux sive Passio Jesu Christi“ 1649)

P. Galle podľa J. Van der Straet (Stradanus): Kristus ukazovaný ľudu (z cyklu Utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie nášho Pána Ježiša Krista, 16.-17.st.)

P. Galle podľa J. Van der Straet (Stradanus): Kristus ukazovaný ľudu (z cyklu Utrpenie, smrť a zmŕtvychvstanie nášho Pána Ježiša Krista, 16.-17.st.)

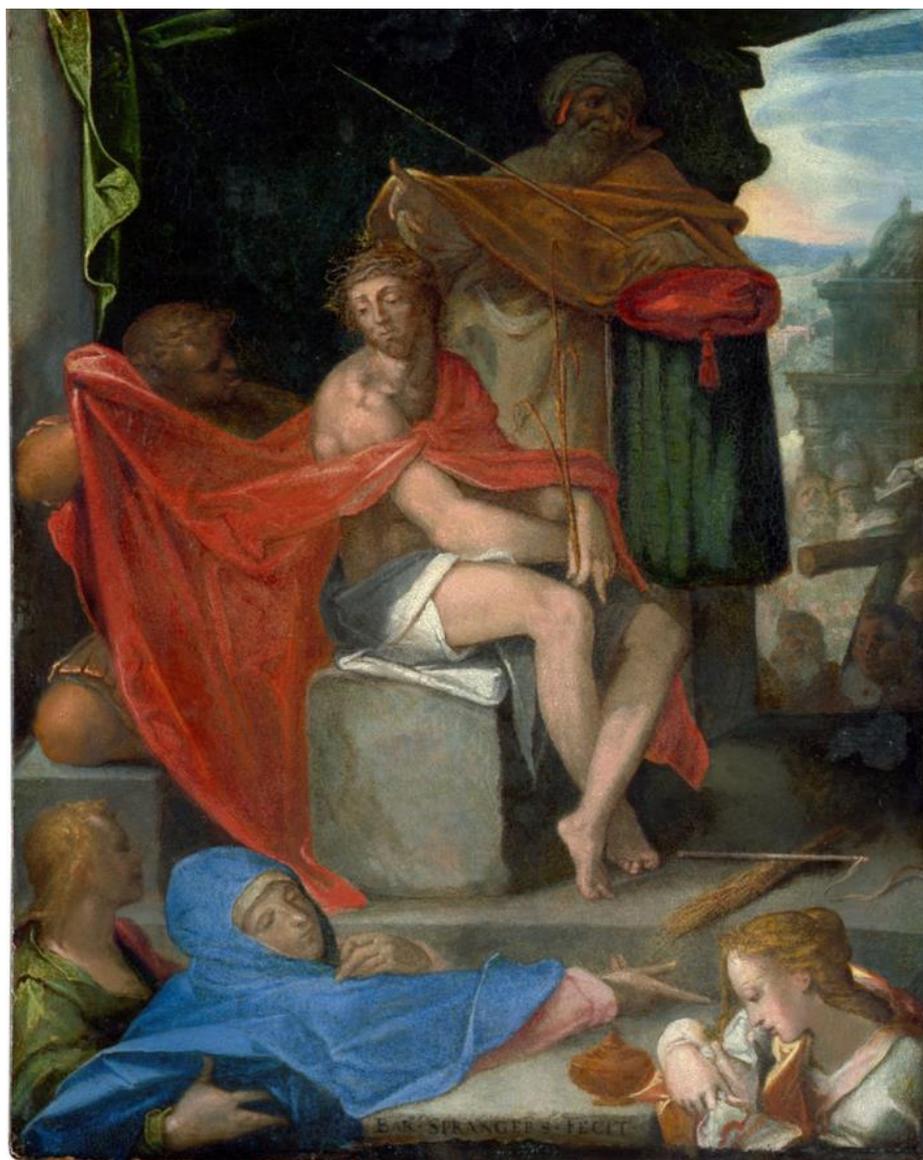
H. Wierix: Kristus pred ľuďom (rytina, 16.-17.st.)

H. Wierix podľa A. Dürera: Ecce homo (rytina, 16.-17.st.)

H. Wierix: Ecce homo (rytina, 16.-17.st.)

B. Sprangers: Ecce homo (1575-1580)

J. Beuckelauer: Ecce homo (1566)

H. Bosch: Ecce homo (1600)

Nasledovník Hieronyma Boscha: Ecce homo (1490)

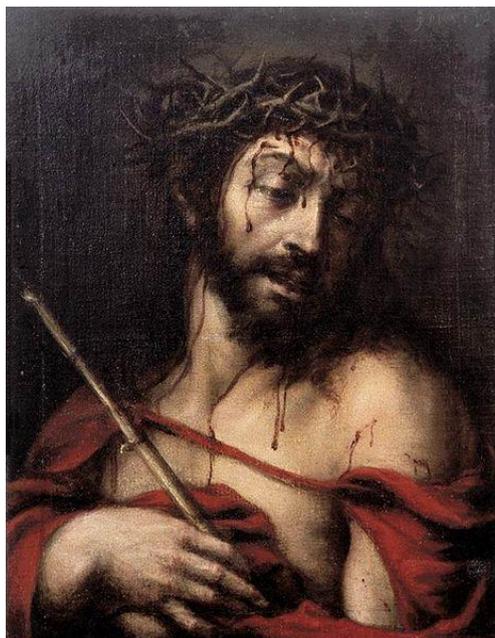
Caravaggio: Ecce homo (1605)

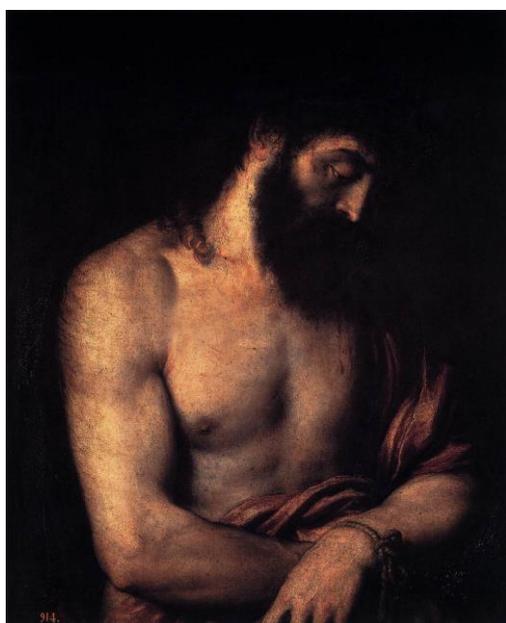
Caravaggio: Ecce Homo, Cigoli (1607)

K. Dujardin: Ecce homo (17.st.)

J. de Valdés Leal: Ecce homo (1657-1659)
M. Cerezo: Ecce homo (1650)

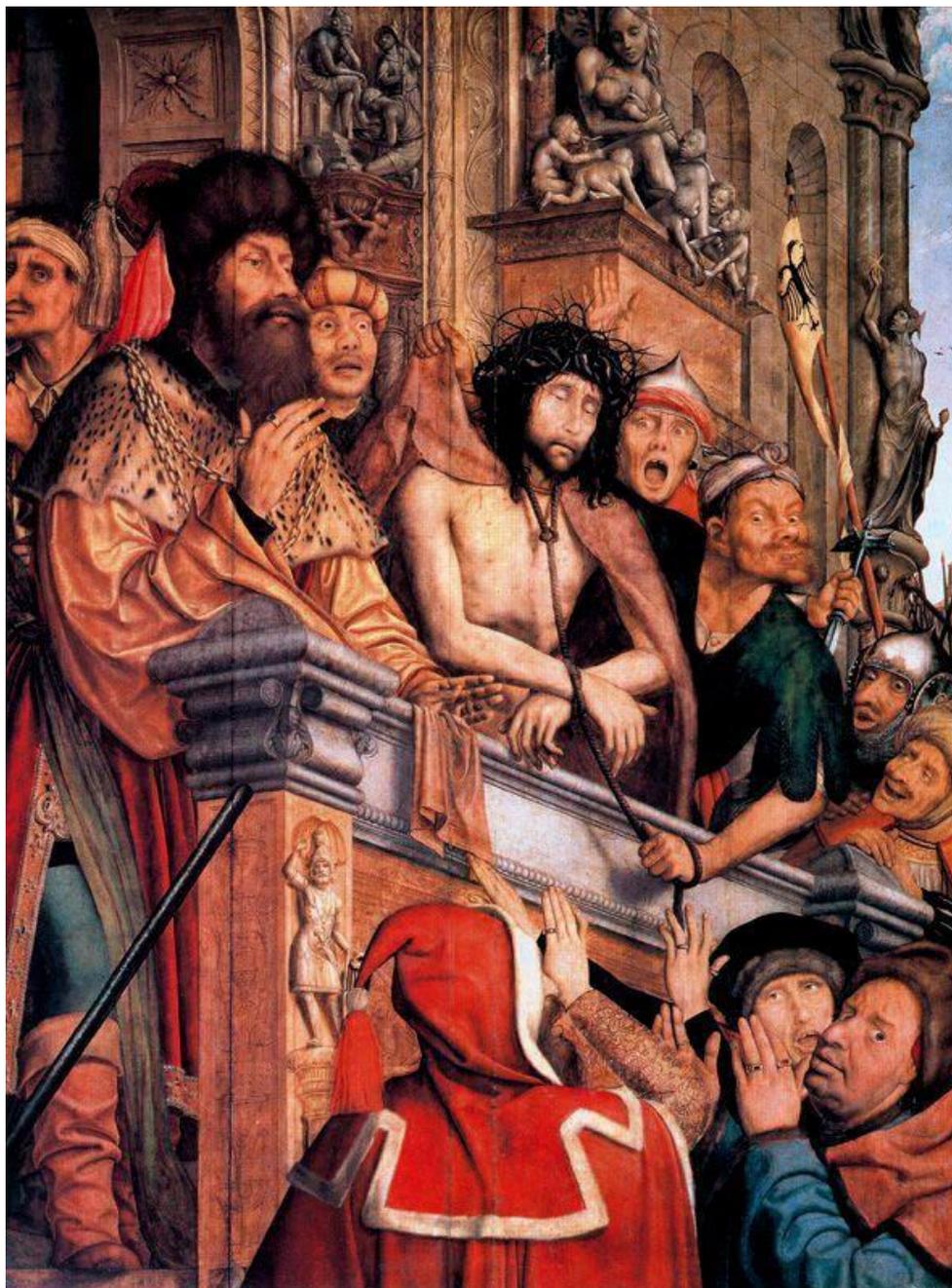

Tizian: Ecce homo (16.st.)
Tizian: Ecce homo (16.st.)

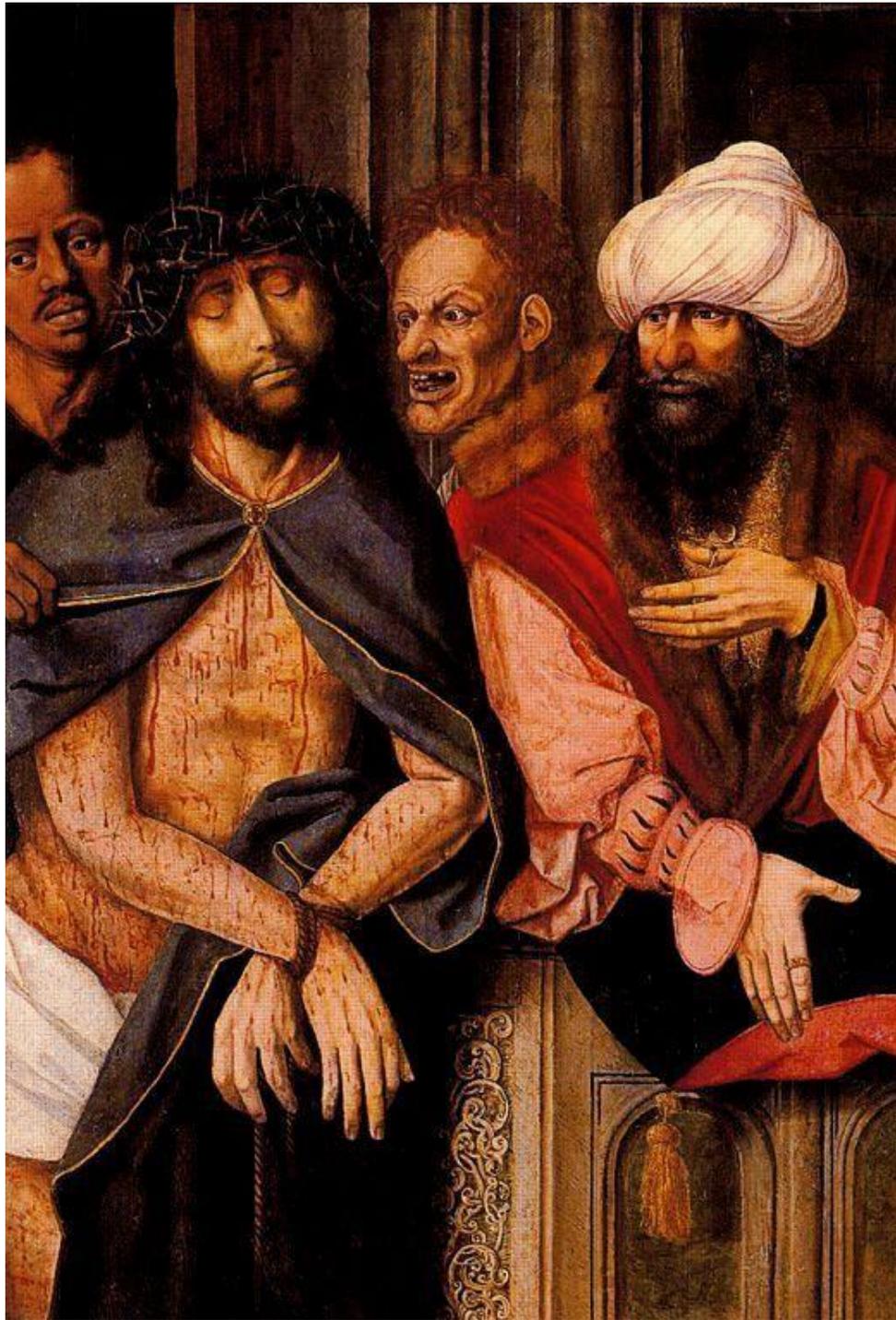

J. Tintoreto: Ecce homo (16.st.)

Q. Massys: Ecce homo (1520)

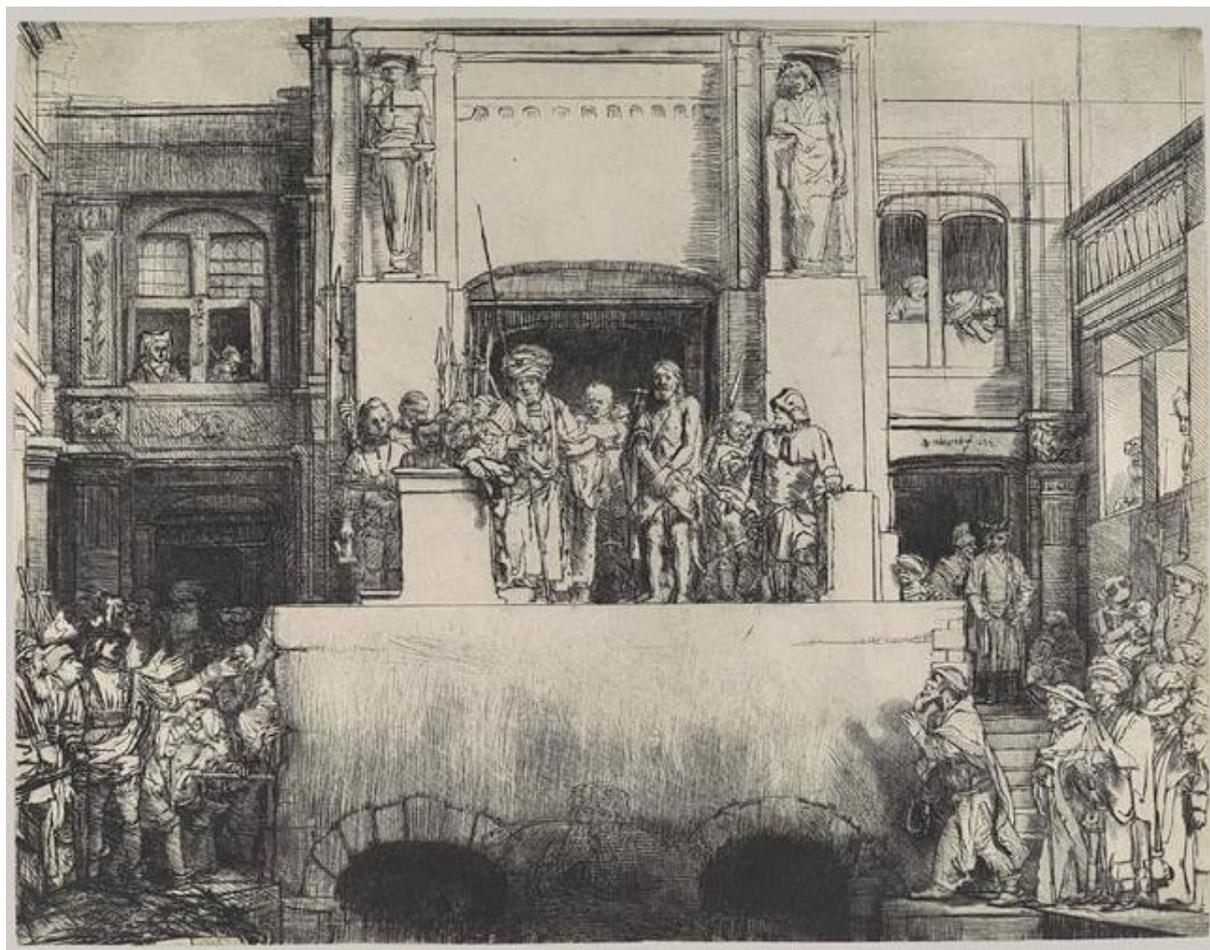
Majster Posvätnej krvi: Ecce homo (detail, 16.st.)

Tizian: Ecce homo (1543)

H. von Aachen: Ecce homo (1600)

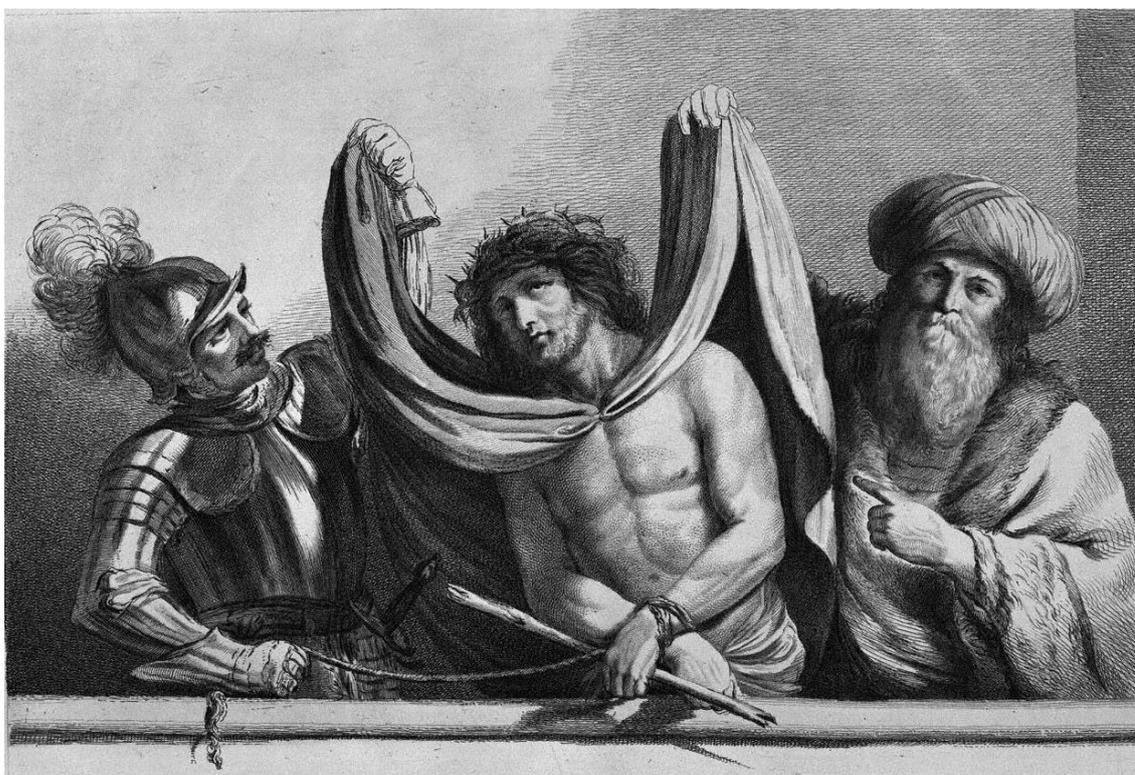
Rembrandt: Kristus predstavovaný ľudu (suchá ihla, 17.st.)

Ch. van Sichem I podľa H. Goltziusa: Ecce homo (drevoryt, 1621-1625)

Guercino: Ecce homo (1647)

Guercino: Kristus ukazovaný ľudu (17.st.)

J. M. Rottmayr: Ecce homo (18.st.)

Rembrandt: Ecce homo (podmal'ba, 1634)

G. Reni: Ecce homo (1639)

G. Reni: Ecce homo (dessin aux trois crayons, 1639)

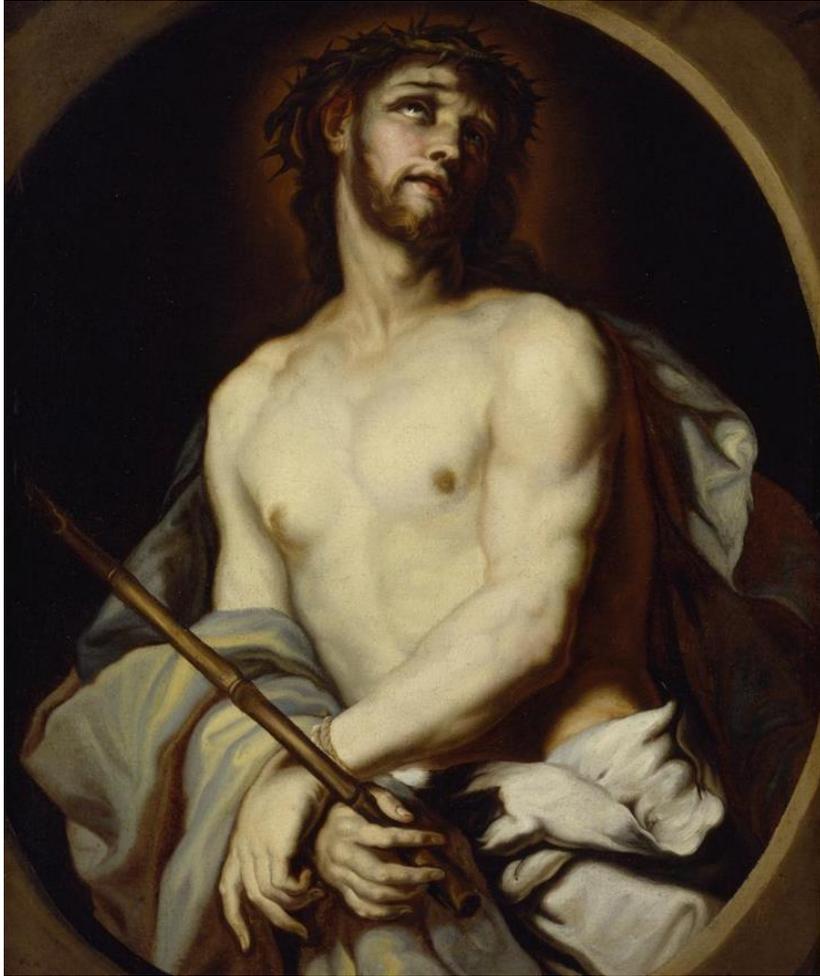
J. Cossiers: Ecce homo (1620)

G. C. Procaccini: Ecce Homo (1615-1620)

Stredoeurópsky maliar, (pôvodne Stredoeurópsky kopista zo 17.-18.storočia): Ecce homo (1650-1750)

J. M. Rottmayr: Ecce homo (18.st.)

Stredoeurópsky autor z 19.storočia: Ecce homo (19.st.)

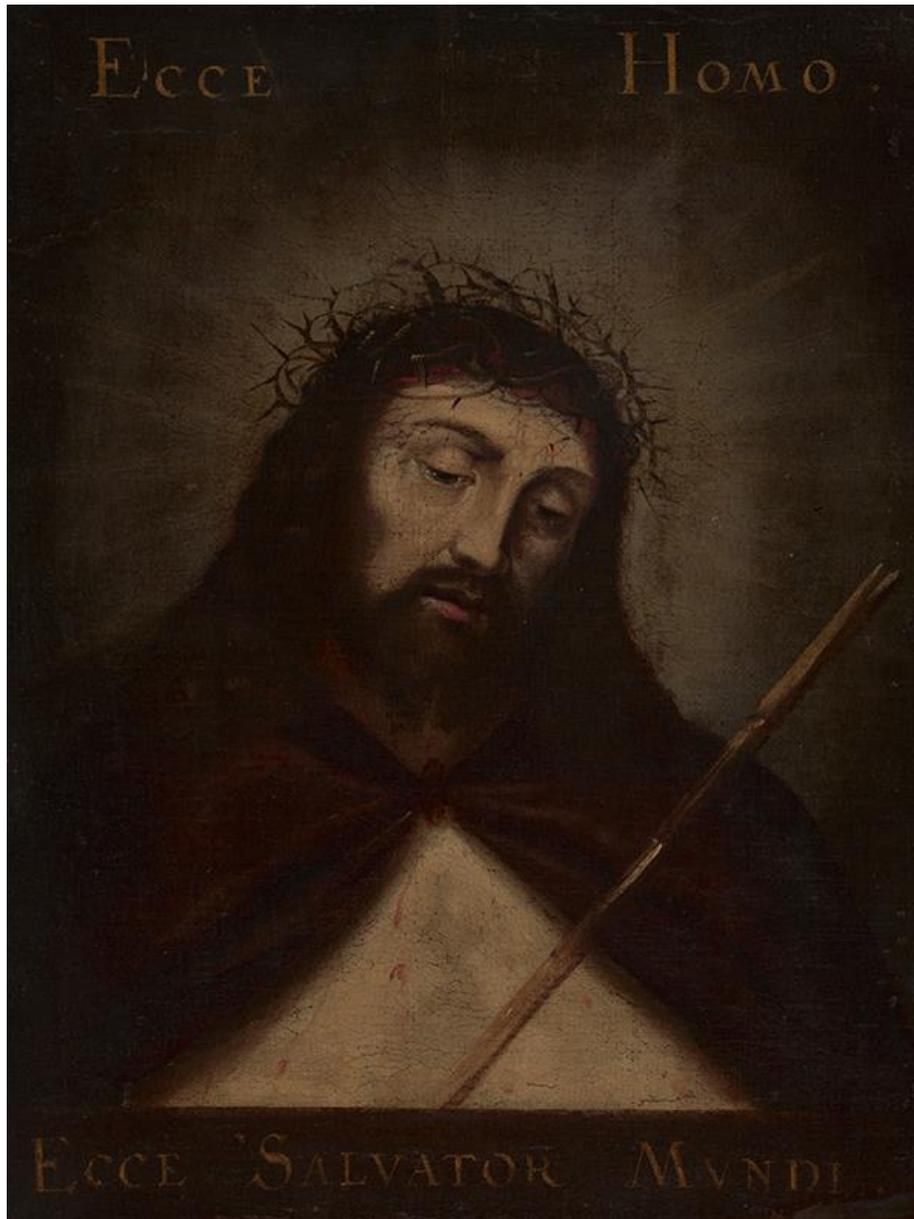
J. A. Fridrich: Ecce homo (rytina, 1725-1775)

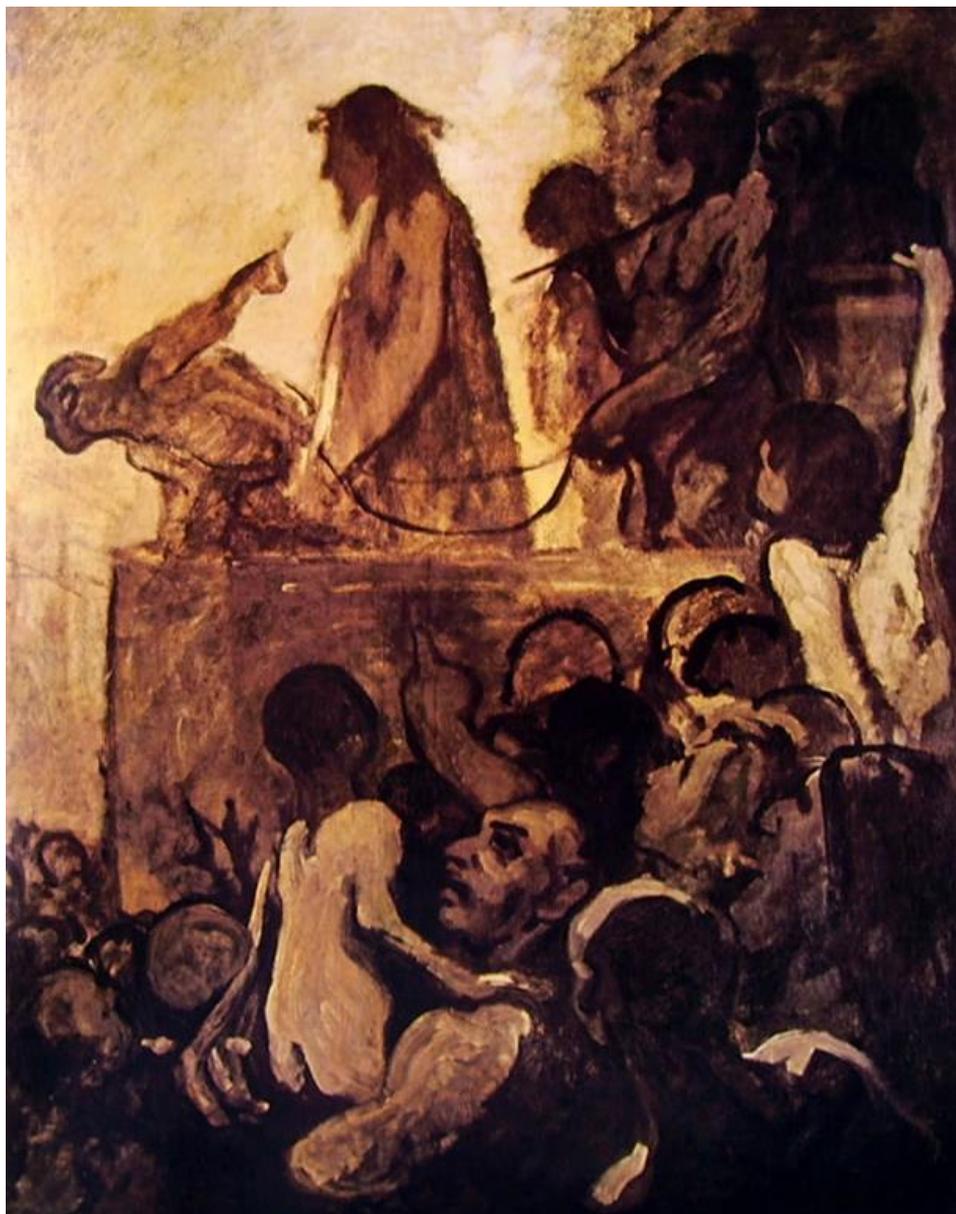
Tiepolo: Ecce homo (perokresba, lavírovanie, 18.st.)

Stredoeurópsky maliar z polovice 18.storočia: Ecce homo (okolo 1750)

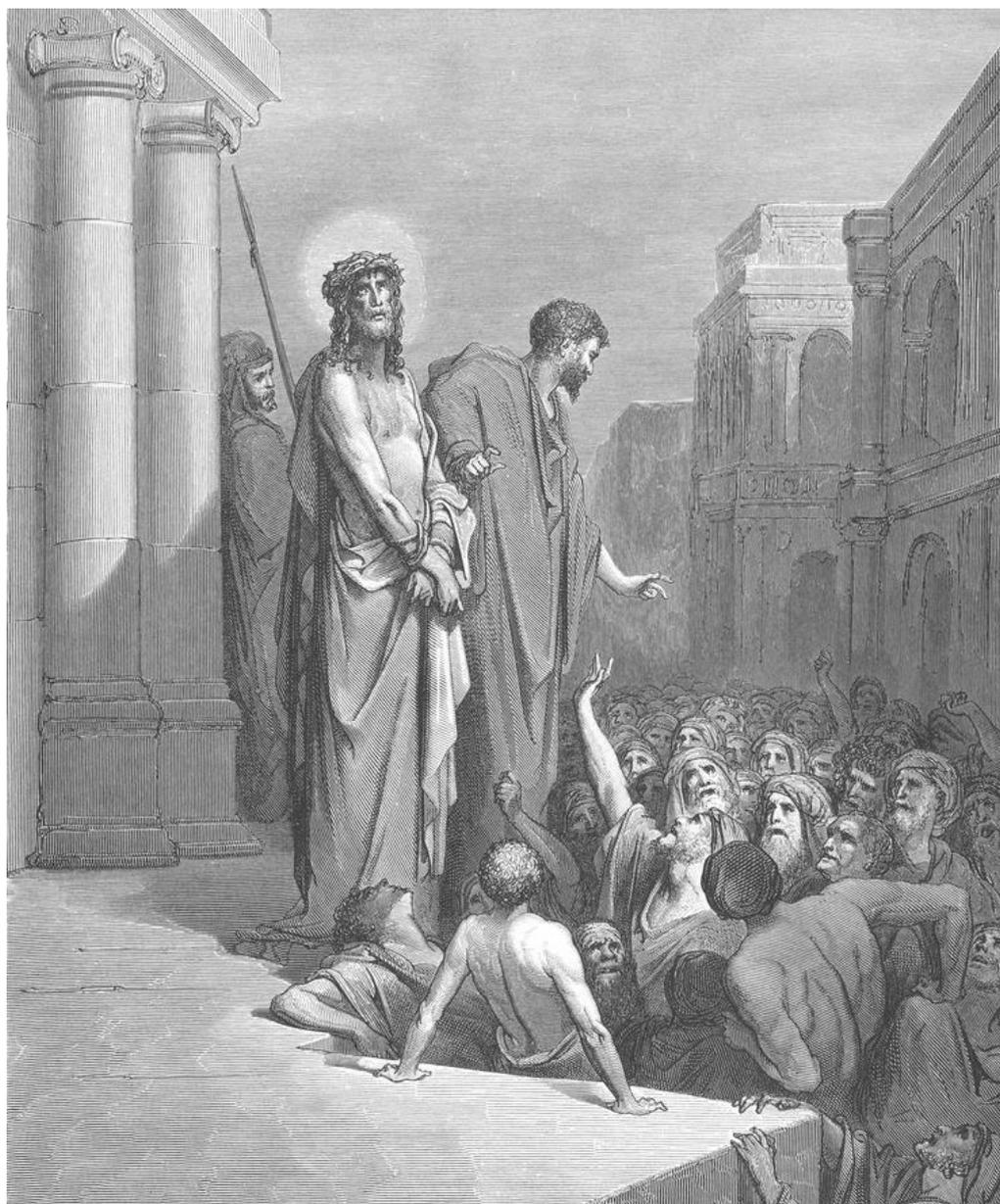
Stredoeurópsky maliar z 1. polovice 18.storočia: Ecce Homo (1700-1750)

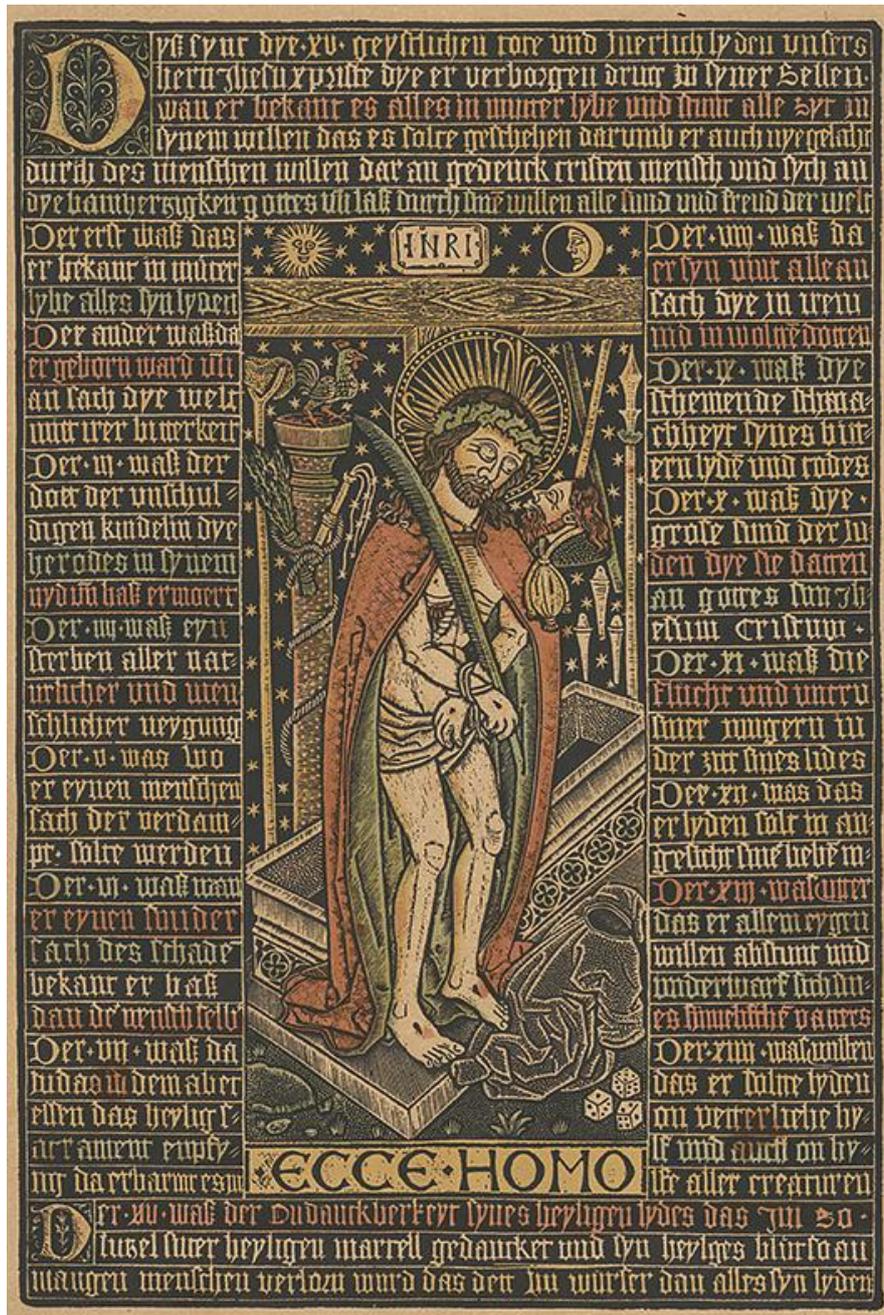
H. Daumier: Ecce homo (1850)

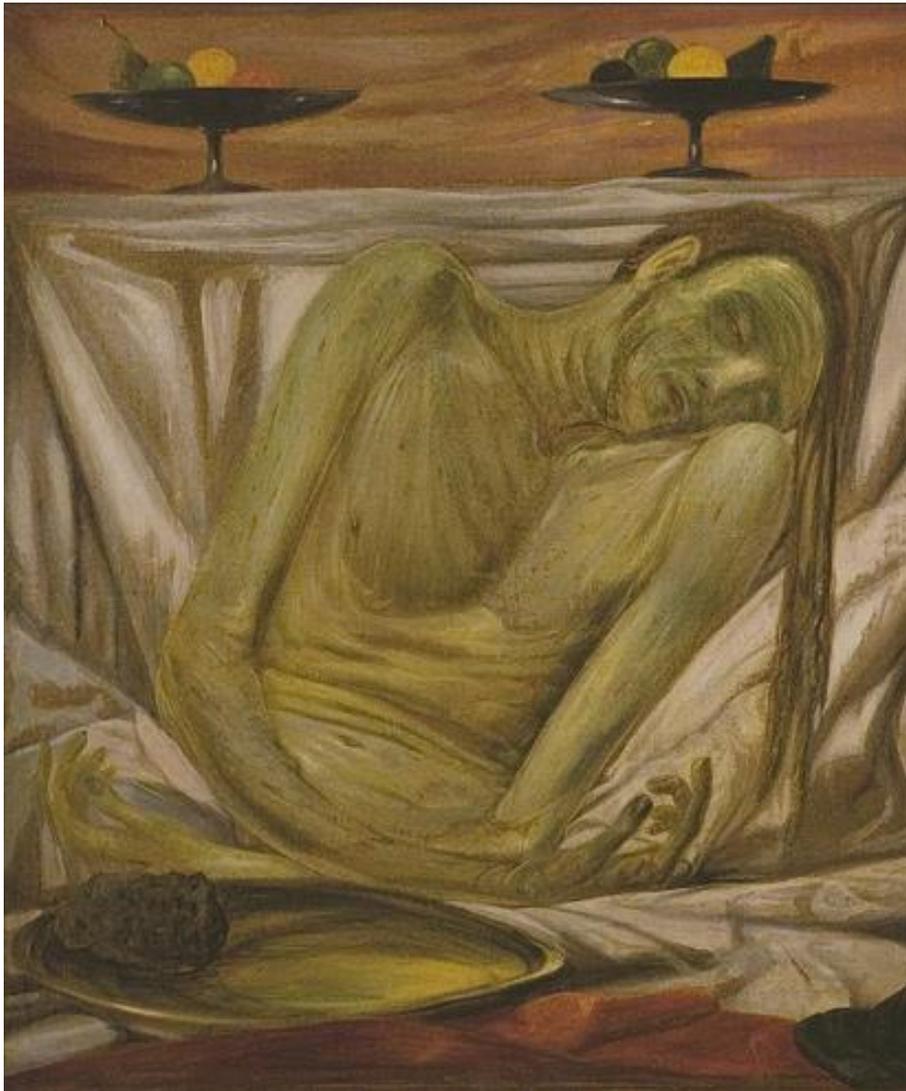
G. Doré: Ecce homo (1877)

G. Doré: Ježiš ukazovaný ľudu. Ecce homo (drevoryt, 1866)

Stredoeurópsky grafik z 1. polovice 20.storočia: Ecce homo (kolorovaný drevorez, 1910-1920)

A. Bröms: Ecce homo (1913)

L. Corinth: Ecce homo (1925)

Ecce Homo Trilogy I (multi-kanálové video a zvuková inštalácia, 2011-2012)

Ecce mater - Ecce, Mater, cum labore, largo vultus cum sudore serrantem filiorum; nonne dicis mente rota? Curre linum cito da sropholum – „Hľa, matku, pri práci, hojný pot na tvári, zbadali deti; Hovorili ste svoju myseľ kolo? Spustite ľan rýchlo dať veniec“; výjav z témy *svätá rodina*,

H. Wierix: Ecce, Mater, cum labore... (16.-17.st.)

Ecclesia - z gréc. eklesia – „snem“; latinský termín pre *cirkev*; v kresťanskom umení je cirkev symbolizovaná postavou *Zuzany* (pozri *Zuzana a starci*)

Ecclesia (spis) - latinský pre hebrejskú Knihu Kazateľ (gohelet), ktorá je zaradená v tretej časti *Starého zákona* Hebrejskej biblie; Knihu Kazateľ sa čítala na *sviatok Stánkov*; autor podáva svoje úvahy, skúsenosti a názory so zámerom dať odpoveď na otázku, aký je zmysel a cieľ ľudskej existencie, ktorá sa nevyhnutne končí smrťou, a keď všetko na svete je nestále, pomínutelné a márne (pozri

Vanitas); tieto jeho reflexie nemajú v knihe užší súvis, ani nie sú logicky usporiadané, takže je ťažké určiť jednotlivé časti spisu; pôvodcom spisu je neznámy židovský učiteľ múdrosti, ktorý žil v *Palestíne* (v Jeruzaleme); svoj spis napísal niekedy v rokoch 300-200pr.Kr., ale klade svoje slová do úst kráľa *Šalamúna*; jej témou je hľadanie kľúča ku zmyslu života; ľudský život nemá zmysel, všetko je *márnosť* (pozri *Vanitas*); v knihe sa striedajú pesimistické, skeptické a *hedonistické* idey; autor zisťuje, že kľúč má Boh a človek mu musí dôverovať a deň za dňom prijímať život z jeho ruky; kniha, z ktorej je cítiť *helenistický* duch, vznikla pravdepodobne v 3.st.pr. Kr.

Ecclesia a Synagóga - z lat. ecclesia – „cirkev“, gréc. synagoge – „snem“; Ecclesia a Synagóga je termín pre alegóriu Nového a Starého zákona; Ecclesia predstavuje kresťanstvo (pozri *alegória cirkvi, Dávid*) a Synagóga „zaslepené“ židovstvo“; alegória je zobrazovaná ako pár figúr s postulátom: Starý zákon - príprava a prorocko, Nový zákon - naplnenie prorockta; Synagóga s páskou na očiach a zlomenou kopijou, s doskami padajúcimi z rúk; Ecclesia v dlhom rúchu, víťazka s korunou (pozri *hradbová koruna*), so zástavou víťazstva a kalichom na krv z *Kristových* rán alebo s modelom kostola; prototypom Ecclesie postava *Judit* (pozri *paralelizmus*); tiež je zobrazovaná ako otvorené oko (pozri Božie oko) a vodkyňa *múdрых panien*; vo francúzskom a talianskom umení *atribúty* Ecclesie a Synagógy boli prenesené na alegorické postavy Viery/*Fides* a Náboženstva; paralelou Ecclesie (a *Márie*) je postava *Judit* (pozri *paralelizmus*);

Heinz-Mohr v súvislosti s heslom *Posledný súd*: Ecclesia a Synagóga sú eventuálnym doplňujúcim motívom v západoeurópskom výtvarnom umení; pozri *Dvanásťročný Ježiš v chráme*; *Ukrižovanie: Longinus a Stefaton*; *Navštívenie Panny Márie: Mária a Alžbeta* (Heinz-Mohr)

Hall v súvislosti s heslom *Ukrižovanie* (Krista): keď začalo kresťanské umenie zobrazovať Krista na kríži (od 6.st.), bolo samozrejmé, že slnko a mesiac sú súčasťou témy, ktorá sa opiera o biblický text a je podložená teológmi; *synoptické evanjeliá* (*Matúš 27,45, Marek 15,33; Lukáš 23,44b-45*) vyprávajú, že na poludnie nastala tma po celej krajine a trvala až do troch hodín; zatmenie bolo proste znamením, že nebesá držia smútok za *Spasiteľom*; podľa sv. *Augustína* symbolizujú slnko a mesiac súvislosť oboch Zákonov: *Starý zákon* (mesiac) je možné pochopiť iba vo svetle, ktoré naň vrhol *Nový zákon* (slnko); v stredovekých dielach sú niekedy slnko a mesiac zobrazované v podobe prebranej z *antiky*: slnko ako mužská postava riadi *kvadrigu*, mesiac ako ženská postava riadi záprah volov, každá z postáv vo vnútri vlastného kruhu

Synagóga (hlavný portál, Bamberská katedrála, Nemecko, 13.st.)

K. Witz: Ecclesia (1435)

K. Witz: Synagóga (1435)

ecclesia orans - lat. – „modliaca sa cirkev“; motív v kresťanskom výtvarnom umení: cirkev zobrazovaná aj v podobe *oranta*

ecclesiae doctores - lat. – „cirkevní spisovatelia“; pozri *cirkevní otcovia/ecclesiae patres*

ecclesiae patres - lat. *cirkevní otcovia*; pozri *ecclesiae doctores*

Eckersberg Christoffer Wilhelm - (†1853); dánsky maliar

http://da.wikipedia.org/wiki/Christoffer_Wilhelm_Eckersberg

http://da.wikipedia.org/wiki/C.W._Eckersberg

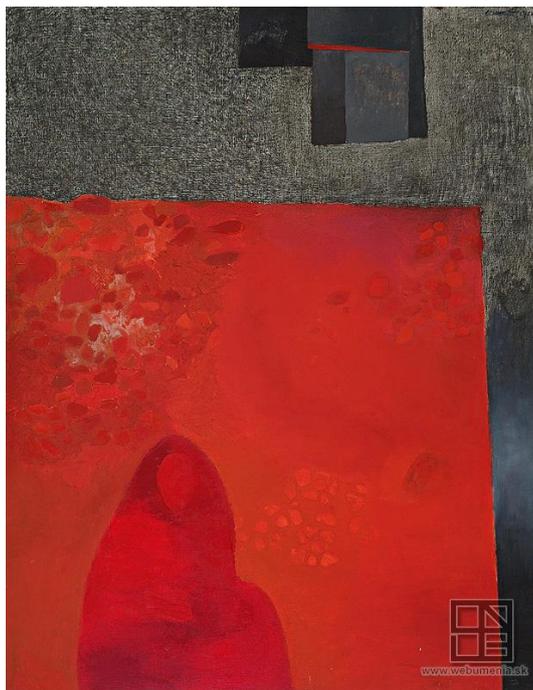

Ch. W. Eckersberg: B. Thorvaldsen

Eckerdt Alexander - (†1992); slovenský maliar a grafik; narodil sa v Košiciach; na VŠMU nastúpil v roku 1952 k profesorovi Čemickému, ale ten s ním nespoločnicoval, pretože Eckerdt vraj nemal cit pre farbu; neskôr spolupracoval s Vincentom Hložníkom, u ktorého VŠVU dokončil v roku 1958; kvôli svojmu postoju za socializmu nebol veľmi propagovaným umelcom; pozri *slovenskí maliari, slovenskí grafici*

<http://www.webumenia.sk/web/guest/search/-/simpleSearch/query=%22Alexander+Eckerdt%22>

<https://www.google.sk/search?q=Eckerdt+Alexander&espv=2&biw=1857&bih=995&tbm=isch&bo=u&source=univ&sa=X&ei=xnP1VNqOHcb7UunzgQg&ved=0CDIQsAQ>

A. Eckert: Červená jeseň

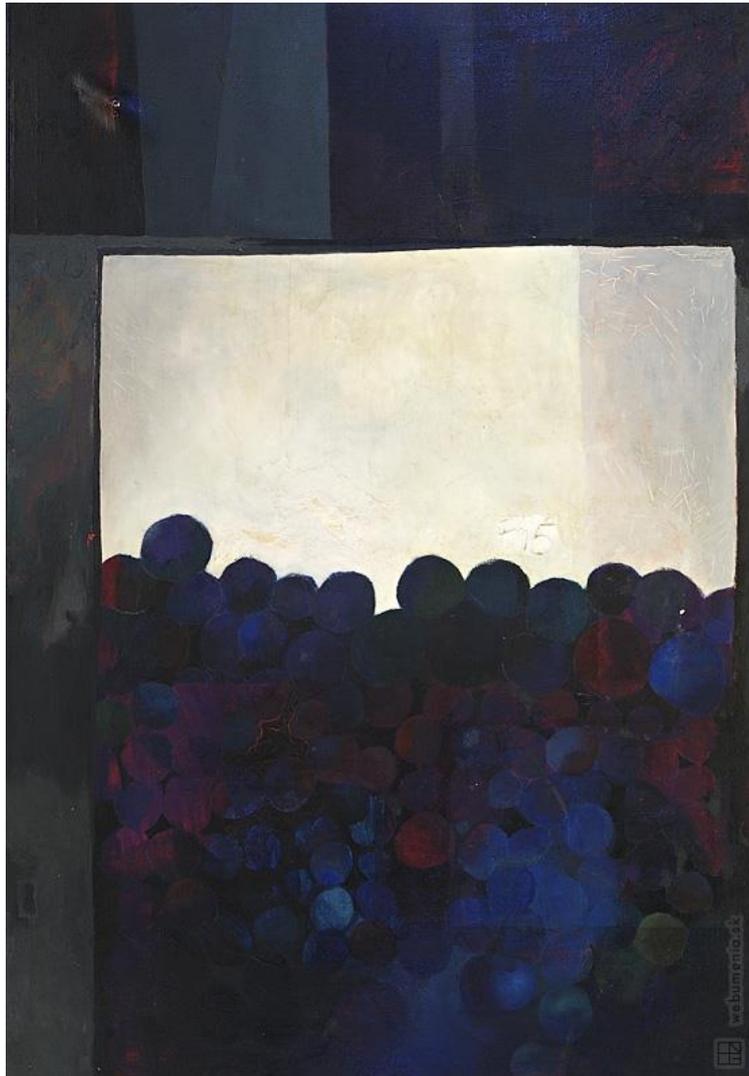
A. Eckert: Biela cesta (1963)

A. Eckert: Biele torzo (1972)

A. Eckert: Mäsiar a predavačky (1966)

A. Eckert: Výklad (1968)

A. Eckert: Rozhovor (1962)

École des Arts Décoratifs ed Paris - pozri *expresionizmus III*.

École de Paris - *Parížska škola*

Écriture automatique - v fr. – „*automatické písmo*“; tvorivý proces, založený na Freudovej psychoanalýze; nereflektívny *rukopis* kresieb a textov, podobný hypnotickému stavu, bez kontroly mozgu a estetických noriem, s cieľom uplatniť podvedomie; výrazový prostriedok najmä *surrealistov*; pozri *konkrétne poézia*

ecumena - *ekumena*

ecumenopolis - predpokladaný piaty a posledný stupeň vývoja mestského osídlenia podľa *urbanistickej* teórie *ekistiky*; spája dnešné *metropoly* a *megapoly* v smere hlavných komunikačných spojov; predstavuje kontinuálnu sieť urbanizovaných priestorov s enklávami prírodného prostredia vytvárajúcimi *životné prostredie* pre väčšinu obyvateľstva; pozri *mesto, urbanistika*

Ečmiadzinský evanjeliár - arménsky iluminovaný *evanjeliár*; pozri *arménske umenie, Matenadaran; dielo literárne*

Edda - *Snorriho Edda*

Edelinck Gerard - (†1707); medirtec a vydavateľ flámskeho pôvodu, ktorý pracoval v Paríži od 1666 a sa stal naturalizovaným francúzskym občanom v 1675; narodil sa v Antverpách, kde sa začal učiť rytecku u Gaspara Huybrechtsa (†1684) a Cornelius Galle II.; po odchode do Paríža Paríža v roku 1666 pracoval so svojím kolegom Flemingom Nicolas Pitau st.; aby sa ďalej zlepšil, následne študoval u François de Poilly, Roberta Nanteuil a Philippe de Champaigne; títo majstri mu ďalej pomáhali a Edelinck nakoniec dosiahol prvé miesto medzi rytcami; bol všeobecne uznávaný a stal sa známym; na odporúčanie Le Bruna bol menovaný *Ludovítom XIV.* učiteľom na akadémii so sídlom na gobelinovej manufaktúre, aby školil výrobcov gobelínov; v roku 1677 získal vstup do Académie Royale de peinture et de Sculpture; pozri *flámski maliari barokoví, flámski rytci, flámski umelci pred rokom 1830*

http://en.wikipedia.org/wiki/G%C3%A9rard_Edelinck

https://www.google.sk/search?q=Edelinck+Gerard&espv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ei=gxFvVZ6SOcXYU_qKgZgP&ved=0CDQOsAQ&dpr=1

G. Edelinck podľa Leonarda da Vinci: Bitka pri Anghiari (rytina, 1640-1707)

G. Edelinck: Kristus na kríži obklopený anjelmi (rytina, 1696)

Eden - hebr. *rozkoš; rajská záhrada*; biblická krajina, v ktorej sa nachádzal *raj*; duchom raja bol *cherubín*; často umiestňovaný do *Mezopotámie*, juž. *Babylonie* alebo *Arménska*; v *koráne* sa uvádza ako stratený raj, ktorý bude obnovený; pozri Biedermann: *nebo; ašery; biblia*

Edessa – www: mesto v severnej Mezopotámii; pozri *Alexios*

Edfú - Dudák v súvislosti s heslom *egyptská architektúra*: archeologická lokalita v južnom Egypte na západnom brehu Nílu, asi 110km severne od Asuánu; tunajší *Hórov* chrám patrí k najzachovalejším chrámom starovekého Egypta (počiatky už v období Starej ríše, dnešná podoba z čias *Ptolemaiovcov*

-v súvislosti s heslom *pylón*: najvyšší dokončený pylón stojí pred *Hórovým* chrámom v *Edfú* a je 35m vysoký

edikula - lat. aedicula – „domček, chrámik“; viacero významov:

- 1.samostatná stavba alebo jednoduchý stavebný útvar z podpôr (*stĺpy, pilastre*) a *kladia so štítom*; člení múr, rámuje výklenky, *portál* alebo okno, zadnou stranou prilieha k múru; v tomto význame aj *edikula* 7
- 2.malá nadstavba v *rímskych chrámoch* pre umiestnenie sochy; architektonicky riešená a zdobená *nika*
- 3.rímsky *záhradný pavilón*
- 4.ranokresťanská *hrobka, pohrebná komora*
- 5.stredoveká súkromná *kaplnka*; porovnaj *kaplnka palácová*
- 6.*tabernákulum* uložené na *menze* na uchovanie *Najsvätejšej sviatosti oltárnej*
- 7.orámovanie *portálov*, okien a výklenkov zo *stĺpikov, pilastrov, architrávu* a *štítov*; určené pre sochy a *urny*; v tomto význame uplatnenie až do 19.st.; moderná architektúra sa edikuly vzdala

Edinburgh - pozri *Anglicko*

W. Turner: Heriotova nemocnica v Edinburghu

Edinburská škola - skupina umelcov 20.st. v Edinburghu; väčšina študoval na Edinburgh College of Art v priebehu alebo krátko po *prvej svetovej vojne* a niektorí tam učili spoločne v polovici 20.st.; vzhľadom k priateľom a kolegom maľovali obrazy a boli ovplyvnení navzájom svojimi prácami; umelecký kritik Giles Sutherland charakterizuje ich tvorbu ako virtuóznou v použití farieb, živé a často nenaturalistické použitie farieb a motívov, ako sú zátišia a krajiny; pozri *škótske umelecké skupiny a združenia*

William Crozier (†1930)
William Geissler (†1963)
William Gillies (†1973)
William Mactaggart (†1981)
John Maxwell (†1962)
Robin Philipson (†1992)
Anne Redpath (†1965)
Adam Bruce Thomson (†1976)

http://en.wikipedia.org/wiki/The_Edinburgh_School

edinburskí umelci - pozri *škótski umelci*

http://en.wikipedia.org/wiki/Category:Artists_from_Edinburgh

editácia - spracovanie a úprava textu do *tlače*

Edo - obdobie japonskej kultúry 1615-1868; podľa pevnosti Edo, dnešného Tokia, ktorá bola v držaní rodu Hódžó od roku 1590; potom ju získal Tokugava Iejasu, preto obdobie nazývané aj *Tokugava*; obdobie nového uzatvárania sa svetu po zákaze *kresťanstva*, ktoré v predošlom období *Momojama* priniesol do krajiny *František Xaverský*; obdobie vnútornej stability ale aj stagnácie vo všetkých oblastiach života; stagnovanie umeleckého vývoja (*škola Kanó*); v tomto období vynikajú školy dekoratívneho poňatia maľby (zlaté pozadie, ornamentálnosť, interiéry; maliari Honami Kóecu, Ogata Kórin), ďalej školy rozvíjajúce maľbu tzv. *štýlu prázdneho priestoru* (maliar Hosegawa Tóhaku); odraz európskej maľby: *naturalizmus*, témy Európanov v Japonsku (grotesknosť figúr); významné postavenie maliarstva *ukijo-e* a *farebných drevorezov*, ktoré mali veľkú odozvu v intelektuálnych meštianskych a ľudových vrstvách; v 18.st. práve tento prúd silne ovplyvnil európske umenie (pozri *japoneria*); *ukijo-e* považované za národné umenie protikladné dvorskému akademickému maliarstvu, a preto podliehalo cenzúre; sochárstvo obdobia Edo ustúpilo do pozadia; charakteristické črty: strnulá chladnosť; významné postavenie *nó-masky* a drevené skulptúry tesané mníchmi; osobitnú pozornosť si zaslúži vydávanie umeleckých príručiek, encyklopédií, *albumov*; pozri *hanami*, *tan-e*, *haiga*; *Y. Kinkoku*

Edom - hebr. edom – „červený“; hornaté územie medzi Mŕtvym morom a Akabským zálivom; v staroveku názov kráľovstva v *biblii* nazývaného Seír; bolo vytvorené v 13.st.pr.Kr., tj ešte pred vznikom Judsko-izraelského štátu, polokočovným kmeňom Edomejcov (podľa biblie ich praotcom bol *Ezau*); s nimi bojoval *Saul* aj *Dávid*; *Šalamún* vybudoval na území Edomu taviareň rudy; po rozpade jeho ríše v 2.pol.10.st.pr.Kr. získal Edom nezávislosť, ale neskôr sa podrobil *Babylonskej* a *Asýrskej ríši*; 126 pr.Kr. Edomejci násilne pripojení k *Judei* (Judsku) a judaizovaní; z judaizovaného kmeňa Edomejcov pochádzal aj *Herodes Veľký*; pozri *Abdiáš/Obajda*; *Klaňanie troch kráľov* (Keller); *Abdijáš*, *Amalek*; *anjel Edomu*

Edwards George - (†1773); anglický prírodovedec a ornitológ, známy ako „otec britskej ornitológie“

[https://en.wikipedia.org/wiki/George_Edwards_\(naturalist\)](https://en.wikipedia.org/wiki/George_Edwards_(naturalist))

Podľa G. Edwardsa: Opica v podrepe na zemi, na ktorej je slimák (rytina, 1752)

Podľa G. Edwardsa: Opica (1761)